

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 295694 20 Rev
Banjaluka: 11.2.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Gorjana Popadić, član vijeća, u pravnoj stvari tužioca B.M. iz B.L., koga zastupa punomoćnik D.S., advokat iz B.L., protiv tuženog Grad B.L., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi utvrđenja, vrijednost spora 32.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 295694 19 Gž od 5.6.2020. godine, na sjednici održanoj 11.2.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 295694 18 P od 12.8.2019. godine, utvrđeno je da nekretnine označene kao parcela k.č. broj: 79/15, kućište i dvorište površine 79 m² i kuća bez zemljišta izgrađena na parceli k.č. broj: 79/15, upisane u zk. ul. broj: ... (ranije zk. ul. broj: ...) k.o B., ulaze u ostavinsku masu ostaviteljice S. K. kći M., pravnog prednika tužioca, slijedom čega se utvrđuje da je ništava uknjižba prava susvojinine u zk. ul. broj: ... k.o. B. u „B“ listu na zk. tijelu 2-kuća bez zemljišta, na parceli k.č. broj: 79/15, površine 79 m², u korist društvene svojine sa 1/6 dijela i uknjižba prava raspolaganja u „C“ listu istog zk. uložka u korist Skupštine opštine B. sa 1/6 dijela, uknjižba koju je izvršilo zemljišno-knjižno odjeljenje Opštinskog suda u B. pod brojem DN-.../82 dana 23.3.1982. godine na osnovu rješenja Opštinskog suda u B. broj: O-.../80 od 5.1.1982. godine, što je tuženi dužan priznati i trpjeti da se na osnovu ove presude izvrši brisanje uknjižbe i uspostavi ranije zemljišno-knjižno stanje, u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove postupka u iznosu od 4.540,00 KM, u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 295694 19 Gž od 5.6.2020. godine, žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka na ime sastava žalbe u iznosu od 675,00 KM.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužitelj u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja naveden u izreci prvostepene presude.

Prvostepeni sud je utvrdio:

da je tužilac pravni sljednik svoje majke S.K.1 kći M., koja je bila supruga A. M. (oca tužioca); da je majka tužioca rođena ... godine u C., a umrla ... godine u B.L. gdje je i živjela; da je A. M. na osnovu kupoprodajnog ugovora zaključenog 29.8.1940. godine sa prodavcem R. T., stekao pravo susvojinine od 1/3 dijela na k.č. broj: 79/15 (DN- ...); da je presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: G-472/59 od 12.3.1960. godine, koja je pravosnažna sa 1.3.1961. godine, utvrđeno da je S.K. tokom braka sa A.M. zajedno stekla 1/2 dijela nekretnine upisane na njegovo ime u zk. ul. broj: ..., te da joj se na osnovu toga priznaje pravo susvojinine u obimu od 1/6 dijela; da je na temelju te presude izvršen upis prava susvojinine sa 1/6 dijela u korist S.K.1 kći M. u zk. ul. broj: ... k.o. B. sa 1/6 dijela;

da je na nekretninama označenim kao parcela k.č. broj: 79/15 upisana u zk. ul. broj: ... (ranije zk. ul. broj: ...) k.o. B., sada u „B“ listu upisano pravo susvojinine na zk. tijelu II-kuća bez zemljišta na parceli k.č. broj: 79/15 površine 79 m2 u korist društvene svojine sa 1/6 dijela, a u „C“ listu iz istog uloška upisano pravo raspolaganja u korist Skupštine opštine B. sa 1/6 dijela (u daljem tekstu: sporne nekretnine);

da je uknjižba pravnog prednika tuženog na spornim nekretninama izvršena dana 23.3.1982. godine pod brojem DN-.../82, na osnovu pravosnažnog rješenja Opštinskog suda u B. broj: O-615/80 od 5.1.1982. godine kojim je okončan ostavinski postupak iza umrle S. K. kći I., rođene 1904. godine u B. P., a umrle 21.3.1980. godine u B., sa prebivalištem u ulici ...; da je na osnovu pravosnažnog rješenja o nasljeđivanju, postala društvena svojina i predata SO Banjaluka 1/6 dijela na nekretninama upisanim u zk.ul. broj: ... k.o. B. (zakonski nasljednik se odrekao prava nasljeđivanja), dok je k.č. broj: 30/48 njiva površine 1.900 m2 upisana u pl. broj: ... k.o. K., pripala sa 1/1 dijela Z. A., sestričini ostaviteljice koja se, u odnosu na ovu nekretninu, prihvatila zakonskog prava nasljeđivanja.

Prvostepeni sud je odbio istaknuti prigovor zastarjelosti cijeneći da se radi o svojinskopravnoj tužbi kojom tužilac „nastoji dokazati da je nasljeđivanjem stekao pravo svojine“, a ne o nasljednopravnoj tužbi.

Ocjenom izvedenih dokaza, prvostepeni sud zaključuje da je majka tužioca S.K.1 kći M. bila nosilac prava u zk.ul. broj: ...k.o. B., da je umrla ... godine i da je ova imovina raspravljena u ostavinskom postupku iza S.K.2. kći I., tj. u postupku iza druge osobe sa istim imenom i prezimenom, umrle ... godine.

Sud smatra da je usljed nepotpunosti podataka o nosiocu prava iz zk.ul. broj: ... k.o. B. (nedostaje ime oca) došlo do pogrešnog utvrđenja šta čini ostavinsku masu iz S.K.2. kći I.,

usljed čega je imovina čiji je nosilac prava bila majka tužioca raspravljena u ostavinskom postupku iza S.K.2. kći I. i Dž., odnosno do prenosa prava u korist tuženog.

Ovakvo činjenično stanje, po ocjeni suda, potvrđuju dokazi izvedeni od strane tužioca i nalaz vještaka Z.M., diplomiranog inženjera geodezije, sačinjen ... godine, kome je sud poklonio vjeru jer je zasnovan na zemljišnoknjižnoj evidenciji i dokumentaciji.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 126. stav 1. Zakona o nasljeđivanju („Službeni list SR BiH“, broj: 7/80 i 15/80-u daljem tekstu: ZN) u vezi sa članom 175. ZPP, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tuženog i potvrđuje prvostepenu presudu.

Sud prihvaća da je u pitanju svojinska, a ne nasljednopravna tužba, koja ne podliježe zastarjevanju, pa time ni „brisočna tužba za utvrđivanje svojinskih prava protiv nesavjesnog sticaoca i sticaoca koji nije imao pravni osnov“. Sud nalazi da nije sporno da „prednik tuženog nikada nije pokušao ući u posjed tako stečenih nekretnina, niti je na bilo koji način osporio savjesnost posjeda roditelja tužioca i tužioca“.

Odluka drugostepenog suda zasnovana je na odredbama člana 126. stav 1. ZN, članu 20. stav 1. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 6/80 i 36/90 i „Službeni glasnik RS“, broj: 38/93) i članu 56. stav 1. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“, broj: 124/08, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19).

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi tuženog je ne dovode u opravdanu sumnju.

Među strankama je sporno da li se radi o nasljednopravnoj ili svojinskopravnoj tužbi, te da li sporne nekretnine čine ostavinsku masu iza majke tužioca S.K.1 kći M. i da li je ništava uknjižba prava u korist tuženog sa 1/6 dijela na tim nekretninama.

Nasljednička tužba (*hereditas petitio*) je moguća samo između osoba koje se spore o pravu nasljeđa, od kojih jedna ističe svoje jednako ili jače pravo nasljedstva prema osobi koja posjed prava stvari ostavine također temelji na pravu nasljeđa. Postoji kondemnatorna tužba koja se odnosi na predaju stvari i tužba o nasljednom pravu, koja se sastoji u zahtjevu za utvrđenje da tužiocu pripada pravo nasljedstva.

Kada je takva tužba u pitanju dolaze do primjene zastarni rokovi propisani članom 142. ZN, a po toj odredbi pravo nasljednika da zahtijeva predaju zaostavštine zastarjeva prema savjesnom držaocu za godinu dana od dana kada je nasljednik saznao za svoje pravo i za držaoca stvari zaostavštine, a najdalje za deset godina računajući za zakonskog nasljednika od smrti ostavioca, a za testamentalnog nasljednika od proglašenja testamenta. Prema nesavjesnom držaocu ovo pravo zastarjeva za dvadeset godina.

S obzirom da je majka tužioca umrla ... godine i da je tužba podnesena 2018. godine, očigledno je da je podnesena po isteku rokova propisanih članom 142. ZN.

Međutim, ovdje se ne radi o nasljedničkoj tužbi već o tužbi koja je svojinskopravnog karaktera, pa nema mjesta primjeni odredbe člana 142. ZN kako revident smatra.

Na tuženog je pravo na spornoj nekretnini preneseno temeljem prava iz člana 8. ZN jer se jedini zakonski nasljednik ostaviteljice S.K.2. kći I., odrekao nasljeđa na spornoj nekretnini. Odricanje od nasljeđa ima za posljedicu da na toj imovini ne postoji nasljednik pa ta imovina, po sili zakona, postaje društvena svojina i nije potrebno (niti se može) dati nasljednička izjava od pravnog lica kome se ustupa imovina, a sama predaja se vrši na temelju posebnog, a ne rješenja o nasljeđivanju.

Dakle, tuženi se ne smatra nasljednikom u smislu odredba člana 9. i 82. ZN jer on svoje pravo na spornu nekretninu izvodi po sili zakona nakon utvrđenja da na imovini ostavioca nema nasljednika.

Imajući u vidu postavljeni zahtjev (da se utvrdi da sporna nekretnina ulazi u ostavinsku masu iza majke tužioca, izvrši brisanje upisa u korist tuženog i uspostavi ranije stanje upisa) i ovaj sud prihvata da je u pitanju svojinskopravna tužba koja ne podliježe zastarjevanju.

Tužilac nesumnjivo ima aktivnu legitimaciju jer je nasljednik S.K.1 kći M., što proizilazi iz ostavinskog rješenja prvostepenog suda broj: O-... od 13.11.2006. godine, pravosnažno sa 29.12.2006. godine.

Iz svih utvrđenih činjenica pravilnim se ukazuje zaključak da je tužilac dokazao da je njegova majka S. K.1 kći M., u „B“ listu u zk. ul. broj: ... k.o. B. bila upisana kao sopstvenik kuće u A II“ listu sa 1/6 dijela, da je za taj upis imala valjan pravni osnov (sudsku odluku), te da je njeno pravo omaškom zemljišno knjižnog organa uneseno u ostavinsku masu iza S.K.2. kći I. i u tom dijelu postalo društvena svojina.

Protivno navodima revizije ovaj sud smatra da se na konkretni odnos ne može primjeniti odredba člana 242. ZN (permutirano u 342.), iz razloga što tužilac nije nasljednik iza S.K.2. kći I., pa nije ni mogao da učestvuje u ostavinskom postupku gdje je raspravljena sporna nekretnina.

Revident je u pravu kada navodi da se otvaranjem nasljeđa ne stiče pravo svojine (član 126. ZN), ali to ne oduzima tužbi stvarnopravni karakter jer nasljednik u času smrti ostavioca stječe svojstvo i sva prava nasljednika jer dolazi do prelaza ostavine (član 133. ZN).

Neosnovani su prigovori revidenta u vezi nalaza vještaka geodetske struke, jer je sud svoj zaključak da sporna nekretnina predstavlja dio ostavinske mase majke tužioca izveo ne samo ocjenom nalaza, već zajedno sa ocjenom svih ostalih izvedenih dokaza od strane tužioca, a koji dokazi nisu kontradiktorni nalazu vještaka. Pri tome je potrebno reći da tuženi u ovoj parnici nije predložio izvođenje dokaza, pa time nije ni pobio navode iz tužbe.

Revizija konkretno ne navodi u čemu se sastoji pogrešno utvrđenje troškova tužioca, pa su istaknuti navodi u okviru paušalnog osporavanja. Prvostepena presuda sadrži jasno obrazloženje o tome za koje je radnje tužiocu priznata naknada i u kom iznosu, te se pravilno poziva na odredbe važeće Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“, broj: 68/05).

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić